

Nádherný neporažený Leonard Cohen

(21. září 1934 Montréal – 7. listopadu 2016 Los Angeles)

Kdybych byl ženou, asi bych po něm vášnivě toužil. Kdybych byl mladičkým básníkem, asi bych se ho zoufale pokoušel napodobit. A kdyby Leonard založil sekty, asi bych do ní vstoupil. Tušíte, že první dvě možnosti nepřipadaly ani za Cohenova života v úvahu. A ta třetí? Ta se taky nikdy nehodila, už proto, že Leonard Cohen byl všechno, jenom ne bigotní kazatel. Byť z jeho písniček vyplývá, že s Pánem Bohem vedl rozhovory často a velmi důvěrně. Pokud to byl přísný židovský Jahve, občas určitě nad nezvedeným Leonardem škrtal zuby. Přesto tuším, že nad tímto Božím synem pevně držel ochrannou ruku – vždyť život Leonarda Cohena sice nebyl jednoduchý, byl však vždy barvitý a až do svého konce v pozeňhaném věku naplněný. Možná tomu tak bylo i proto, že kromě židovského Boha nad ním nejspíš bděl i Bůh křesťanský. Díky své chůvi v dětství totiž navštěvoval bohoslužby katolické a později zhusta užíval křesťanské metafory. A navíc – v roce 1996 – byl vysvěcen na buddhistického mchha. Určitě i asijský zbožštělý filosof ho se svým pokojným

úsměvem se zájmem sledoval. Přesto pojďme, pohrajme si s tou představou Cohenovy sekty. Protože Leonard Cohen byl opravdu neobyčejný muž. Vezměte si jen jedinečnost jeho osudu coby básníka. Který jiný literát měl kariéru postavenou tak jako on? Všechno bylo u něj trochu jinak! Geniální poetové většinou zazáří v mládí. Pak buď záhy zemřou, nebo mají naopak dlouhý život, který je však jako postupně dohasínání mohutného táboráku poté, co většina trampů už dávno odešla. (Nemyt se, i život takového Jaroslava Seiferta měl takový profil! Pravda, pár let před smrtí jeho oheň znovu naplno vzplál díky udělení Nobelovy ceny. Ale to bylo spíš, jako když do zmírajícího ohýnku někdo znovu vloží správně proslou smrkovou větvičku.) Cohenův plamen se však rozhořoval od mládí vcelku stejnoměrně. V roce 1956 vydal první sbírku básní, přivítal ji uznalý, ale tichý potlesk pár odborníků. Pro veřejnost však tento literát dlouho zůstal skoro neviditelný. Tuším, že mu to dlouho vůbec nevadilo. Vlastně určitě. Jako každý umělec i Leonard totiž potřeboval prostor na poznávání světa – i sebe. Díky pomalejšímu začátku mohl prožít divoká období, kdy třeba zkoušel drogy jako LSD či hašiš. A kdy mohl ne-

bezpečně experimentovat se vztahy s ženami – a prý i muži. Mohl i dlouze meditovat. A jindy naopak měl čas své zážitky proměnit nejen v básně, ale i ve své skandální, ale těžko uchopitelné romány. Jenomže proslulost tohoto zdánlivě introvertního, ale zároveň vášnivého autora i tak opravdu pomalu, ale jistě stoupala. Naplno jej sláva zasáhla, když se stal zpěvákem a začal natáčet desky. Najednou – v době, kdy pomalu končila květinová revoluce hippies, Beatles se rozpadali a Led Zeppelin hypnotizovali posluchače svými Schody do nebe – se Cohen stává překvapivou hvězdou světové písničkářské scény, které do té doby dominoval jiný židovský zpěvák Shab-tai Zisel ben Avraham (jiným jménem Robert Allen Zimmerman), známý ovšem jako Bob Dylan. Podobně jako Dylan také Leonard Cohen od té doby už hvězdou být nepřestal. Nicméně ani fenomenální Bob nikdy neudělal pro svou kariéru tak riskantní tah, jako zdánlivě nenápadnější Leonard. Ten se totiž na pět let uzavřel v buddhistickém klášteře! Údajně proto, aby si udělal pořádek v životě, říkalo se ovšem, že se tam skrýl i proto, že právě v této době měl čelit následkům podvodného jednání své manažerky, která z něj dočasně udělala skoro zebřáka. Ať už to bylo jakkoli, publikum na něj nezapomnělo. Když se rozhodl klášter opustit, byl snad ještě výraznější osobností než dříve. Přimo z něj sálala moudrost, zkušenost a vyrovnanost, přitom však až do své smrti v dvaosmdesátiletých zůstal jak oním noblesním elegantem s kouzlem nejlepších entertainerů typu Sinantry, Aznavoura nebo Bécanda, tak tichým básníkem. Ještě kolem osmdesátky bez problémů zvládal čtyřhodinové

koncerty a vyprodané sály mu ležely u nohou! Zažili jsme to několikrát i v Praze. Bylo to hrozně zvláštní – malý starý pán v obleku, básník, jehož verše jsou plné krásných, ale často zašifrovaných intelektuálních obrazů, skromně svírá klobouček a klaní se bouřící sportovní hale, do posledního místečka vyprodané a ochotné na sebemenší mistrovo gesto ztichnout a vyslechnout si další z komplikovaných metafor. Který jiný literát tohle dovedl? A nebyli jsme my v publiku takovými oddanou sektou Leonarda Cohena? Vlastně ano. Zůstaňme tedy až do konce tohoto článku u možná nešikovného přímeru mistra Cohena – jednáme si tedy – co bylo vlastně evangelium „učení“ Leonarda Cohena? Jednoduché definovat to ovšem není. Cohen, kterého nejvíc lidí zná z nesčíslných verzí jeho nádherného milostného hitu Hallelujah, je ve skutečnosti docela komplikovaným a vrstevnatým autorem. Byl především básníkem, v jehož tvorbě rezonovaly pocity odcizení a existenciální smutek. Jeho písně měly mnohdy hořký tón nebo byly alespoň trochu dekadentně blazeované. Jedna věc je ale jistá – dovedla je vždy osladit láska a touha. Tak jako jiní proci i Leonard Cohen byl především zvěstovatelem lásky. Láska v Cohenově pojetí však nikdy nebyla sluncem zalitým, bezpečně dezinfikovaným dobrem. Milostný cit dle LC se většinou vynořuje z temnot, Cohen její vytr-

hává z parátů všednosti i ďábla. Ale láska je mu i společníkem k tomu, aby nám ukázal krásu světa. Krásu, jež není bez trnů a rozhodně není bez vrásek, ale právě tím je úžasná. Neboť je skutečná. Unikátní na Cohenovi byla i jeho schopnost oslovit každého zvlášť, jako by s ním rozmlouval v tichu jeho pokoje. I v tisícíhlavém davu dokázal, tak jak to jiný dovede jen v tichém baru, zašepat, každému zvlášť, přímo do ucha. Ženy z toho omdlévaly blahem – a muži?! Muži mu důvěřovali jako dobrému kamarádovi. (I když ti, co byli hodně macho, měli se nejspíš před ním i trochu na pozoru. Asi jako před bývalým milencem své ženy.) Osobně ale soudím, že odkaz Leonarda Cohena má ještě jiný úhelny kámen. Pro mě ho reprezentují zejména dva songy, kde se – ostatně jako v mnoha jeho dalších písních – Cohenovi milostné téma protíná s filosofií. Jedna z těchto písní se jmenuje Demokracy a ta druhá Anthem. V první se zpívá o tom, jak „přichází demokracie do USA“, ale není to rozhodně píseň pro nekritické rozvahozrouty. Třeba sdělení „...*Isem sentimentální, jestli víš, co tím myslím / miluju tu zem, ale nesaším tuhle scénu*“ určitě mnohého Amika z Texasu vytočilo. V této písní se ale neskutečně krásně mluví o tom, o čem by skutečná demokracie, coby hodně nedokonalá, ale přitom jediný možný humánní systém, mohla být. Jako by v tom textu Cohen navazoval na amerického arcibábníka Walta Whitmana. Nechci a nemohu tedy citovat celý dlouhý text, ale dovolím si alespoň kousek o tom, jak a odkud ta

Dokončení na str. 4

Květoslava Salmonová

Jiskry touhy

Oslov mě a vybuchnu jako ohňostroji
Proměním se v tisíce jisker
a hnána touhou poletím až k nebi

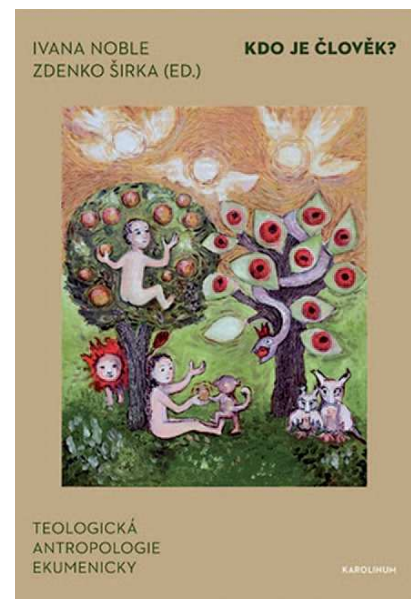
Nebe je tvá náruč hvězdy tvoje oči
Toužím se v nich rozplynout
Ztratit se a nebýt nic
Vlastně chci být kouskem tebe
tvoji myšlenkou krví srdcem
dechtem prsty...
Ach jak vysoko je nebe

Hledání tváře, Ermat, Praha 2014

Recenze

V průběhu roku 2021 v nakladatelství Karolinum vyšla nová ekumenická kniha zabývající se teologickou antropologií neboli knihou, která se z různých křesťanských tradic a pozic (akademických i církevních) komplexně podívá na člověka a kontexty, ze kterých se lidství rodí. Na své si při čtení přijdou lidé orientovaní na praktické uvažování o každodenním životě člověka i lidí, kteří dávají spíše přednost teoretičtějšímu uvažování. Jak uvedl Pavel Hošek, člen autorského týmu: „*Ke slovu totiž postupně přicházejí jednotlivé klíčové rozměry lidského života, jako je bytí ve vztazích, které předcházejí, zakládají a utvářejí lidskou existenci, bytí v řeči, která je neodmyslitelným prostředím, do kterého se člověk rodí, bytí v příbězích, které každému jednotlivci prostředkují kulturní významy a hodnoty a které od dětství rámuji vědomí každého člověka a spoluutvářejí jeho sebepojetí, vztah k rituálům, které zásadním způsobem konstituují lidskou identitu, a vztah k symbolům, tradovaným v rámci každého kulturního společenství jakožto rozhodující podněty k hledání a nalezení smyslu lidské existence.*“ Kniha nám svými antropologickými důrazy může připomínat důrazy, na které navazovali i naši teologové ČČS(H), např. Farský, Urban, Hník či Kovář při pohledu na člověka a jeho schopnosti učít se a rozpoznávat duchovní dimenze bytí (v jejich společenském a vědeckém kontextu). Dnes tento orchestrální ekumenický počín pro současnost uvedla v život naše duchovní a profesorka ekumenické teologie Ivana Noble se svým týmem. Doporučuji jako cenný zdroj inspirace pro nové pohledy a souvislosti života do rozhovorů, které vedeme s Bohem, blízkými i sami v sobě.

Veronika Matějčková

Ivana Noble, Zdenko Šírka (ed.). *Kdo je člověk? Teologická antropologie ekumenicky.* Praha: Karolinum 2021, 344 stran, ISBN 978-80-246-4779-1.

MANA hraje pro vás

Pokračování ze str. 1

Mléčné sklo

„Pravda je jako pisek, každý si ji nahrne, kam potřebuje.“
Autorská detektivka, napsaná přímo pro naše divadlo známým scénáristou Markem Epsteinem, s Martinem Dejdařem v hlavní roli, vás nenechá vydechnout. Kdo je tajemná Laura? Trpící matka, týraná žena, oběť tyranů? Svět velkého byznysu a velkých peněz, firemní i rodinné intriky, ale i árii z Rusalky - to vše najdete v našem detektivním příběhu! Úterý 27. září od 19.30 hodin.

Zajímá vás aktuální dění v divadle? Sledujte nás na Facebooku nebo na Instagramu. A nesmíme samozřejmě zapomenout ani na náš podcast Pod věží! Ten najdete na anchor.fm nebo na Spotify. Navštívit můžete i náš web www.vrsovickedivadlo.cz. Adresa divadla: Praha 10, Moskevská 967/34, Praha 10, 101 00. Vstupenky je možné zakoupit na internetových stránkách www.webticket.cz/program/mana, v pokladně či v kanceláři Husova sboru, případně rezervovat telefonicky na 778 001 097 nebo emailem na info@vrsovickedivadlo.cz.

Do divadla srdečně zve David Frýdl, farář a principál ve Vrsovích.